

Sygn. akt VU 1207/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 marca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 17 marca 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku S. A.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o emeryturę pomostową

na skutek odwołania S. A.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 21 października 2015 r. sygn. (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt V U 1207/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 października 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił przyznania S. A. emerytury pomostowej, ponieważ po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej i nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze wymienionych w załączniku 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

W odwołaniu z dnia 3 listopada 2015 roku wnioskodawca podniósł, że w szczególnych warunkach pracował, zgodnie ze świadectwem pracy wystawionym przez pracodawcę od dnia 15 września 1976 r. do dnia 30 września 1992 r., a zatem przez okres 16 lat.

ZUS wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

S. A. urodził się w dniu (...)

(okoliczność bezsporna)

W dniu 17 września 2015 r. S. A. wniósł o przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej. Wnioskodawca od dnia 26 kwietnia 2013 r. nie pozostaje w stosunku pracy oraz nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Wnioskodawca po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

(dowód: wniosek k. 1-7 akt o emeryturę pomostową)

Wnioskodawca legitymuje się stażem pracy w łącznym wymiarze 28 lat, 4 miesiące i 11 dni. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie zaliczył S. A. do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w (...) S.A. w D. na stanowisku szlifierza od dnia 15 września 1976 r. do dnia 30 września 1992 r. w wymiarze 16 roku i 16 dni, ponieważ pracodawca nie potwierdził, aby w/w okresie wnioskodawca wykonywał pracę wymienioną w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Okres od dnia 15 września 1976 r. do dnia 30 września 1992 r. w wymiarze 16 lat i 16 dni został zaliczony wnioskodawcy przez organ rentowy do pracy w warunkach szczególnych na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

(dowód: decyzja ZUS z dnia 21 października 2015 r.- k. 23 akt o emeryturę pomostową, decyzja z dnia 28 kwietnia 2014r. – k. 44 akt emerytalnych))

W okresie od dnia 22 lutego 1973 r. do dnia 30 września 1992 r. wnioskodawca był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Fabryce (...) w D., a następnie u następcy prawnego (...) Spółki Akcyjnej w D..

Początkowo wnioskodawca pracował w Wydziale Scyzoryków, gdzie zajmował się przygotowywaniem scyzoryków do hartowania. Od dnia 1 czerwca 1973r. objął na tym wydziale stanowisko wykrawacza.

Następnie w okresie od dnia 29 października 1974 r. do dnia 14 września 1976 r. odbywał zasadniczą służbę wojskową.

Do pracy skarżący wrócił po odbyciu służby wojskowej w dniu 15 września 1976r. na Wydział Scyzoryków, gdzie objął stanowisko szlifierza maszynowego i zajmował się cały czas stale i w pełnym wymiarze czasu pracy szlifowaniem płaszczyzn scyzoryków szlifierką maszynową.

(dowód: umowa o pracę z 22.02. 1973r., angaż z 1.06.1973r., karta obiegu zmiany, kwestionariusz osobowy, umowa o pracę z 15.09.1976r., angaż z 15.09.1976r., angaż z 8.01.1979r., z 26.01.1982r., pismo skarżącego z 27 .04.1984r., pismo o rozwiązaniu umowy z dnia 19.08.1992r., , świadectwo pracy z dnia 10.01. 2014r. – akta osobowe)

Pracodawca w dniu 10 stycznia 2014r. zaświadczył, że wnioskodawca w okresie od dnia 22 lutego 1973 r. do dnia 30 września 1992 r. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace polegające na szlifowaniu lub ostrzeniu wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowaniu mechanicznym tj. pracę w szczególnych warunków wymienioną w załączniku do Wykazu A Dział III poz. 78 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz. U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.) .

(dowód: świadectwo pracy z dnia 10 stycznia 2014 r. k. 17 akt o emeryturę, zaświadczenie z dnia 7 kwietnia 2014 r. k. 18 akt o emeryturę)

Po dniu 31 grudnia 2008 r. wnioskodawca był zatrudniony:

- od dnia 15 września 2010 r. do dnia 30 listopada 2010 r. oraz od dnia 28 listopada 2011 r. do dnia 2 stycznia 2012 r. na stanowisku robotnika gospodarczego w (...) w D.;

- od dnia 17 marca 2012 r. do dnia 17 kwietnia 2012 r. w (...) Firmie Handlowo-Usługowej prowadzonej przez R. W..

(dowód: świadectwo pracy z dnia 30 listopada 2010 r. k. 25 akt o emeryturę, świadectwo pracy z dnia 2 stycznia 2012 r. k. 26 akt o emeryturę, świadectwo pracy z dnia 17 kwietnia 2012 r. k. 28 akt o emeryturę)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 965 ze zm.) prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

1. urodził się po dniu 31 grudnia 1948 roku;
2. ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
3. osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
4. ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
5. przed dniem 1 stycznia 1999 roku wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
6. po dniu 31 grudnia 2008 roku wykonywał prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
7. nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Prawo do emerytury pomostowej zgodnie z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle wykładni językowej art. 4 i art. 49 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych, jest legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po dniu 1 stycznia 2009 r. W przypadku kiedy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy "szczególnej" według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do "nowego" świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy). Innymi słowy brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany (tak: wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r., sygn. akt II UK 164/11, wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 2 kwietnia 2014 r., III AUa 2302/13).

Z oświadczenia wnioskodawcy zawartego we wniosku o emeryturę pomostową wynika, że po 31 grudnia 2008r. nie wykonywał on pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a zatem nie spełnił przesłanki wskazanej w art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych. Okoliczność ta była zatem w sprawie bezsporna. Po dniu 31 grudnia 2008r. wnioskodawca pracował w (...) w D. na stanowisku robotnika gospodarczego (od dnia 15 września 2010 r. do dnia 30 listopada 2010 r. oraz od dnia 28 listopada 2011 r. do dnia 2 stycznia 2012 r.) oraz w (...) Firmie Handlowo-Usługowej prowadzonej przez R. W.

(od dnia 17 marca 2012 r. do dnia 17 kwietnia 2012 r.). Prace, które tam wykonywał nie były pracami w szczególnych warunkach lub charakterze wymienionymi w zał. nr 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

W takiej sytuacji uprawnień do emerytury wnioskodawcy należy poszukiwać w art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych. Prawo wnioskodawcy do emerytury pomostowej zależy zatem od spełnienia warunków określonych w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12 ustawy oraz posiadania na dzień 1 stycznia 2009r. wymaganego co najmniej 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy.

Wnioskodawca spełnił przesłanki z art. 4 pkt 1, 3, 4 i 7 ustawy, gdyż urodził się po dniu 31 grudnia 1948 roku, na dzień złożenia wniosku o emeryturę pomostową ukończył 60 lat, legitymował się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze przekraczającym 25 lat i nie pozostawał w stosunku pracy.

Spornym pozostało jedynie spełnienie warunku z art. 4 pkt 2 i 5 ustawy, czyli legitymowanie się na dzień 1 stycznia 2009r. stażem pracy w warunkach szczególnych wynoszącym 15 lat w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

A zatem na wnioskodawcy spoczywał ciężar wykazania, że na dzień 1 stycznia 2009r. legitymuje się stażem pracy w warunkach szczególnych wynoszącym co najmniej 15 lat w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Prace w szczególnych warunkach – zgodnie z art. 3 ust 1 ustawy o emeryturach pomostowych - to prace związane z czynnikami ryzyka wymienionymi w art. 3 ust 2 ustawy, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwale uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

Sam fakt zatrudnienia wnioskodawcy w Fabryce (...) „G. „, a następnie S.A. (...) był niesporny w świetle dokumentów znajdujących się w jego aktach emerytalnych, w tym aktach osobowych. Spornym pozostawał charakter pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w okresie zatrudnienia w tym przedsiębiorstwie, tj. czy była to praca wykonywana w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy. Stało się tak dlatego, że wnioskodawca nie dysponował zaświadczeniem o okresach pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy, za okresy przypadające przed dniem 1 stycznia 2009 r., jak tego wymaga art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych, a li tylko świadectwem pracy w warunkach szczególnych.

Wobec odmowy uznania przez organ rentowy zatrudnienia w spornych okresach za pracę w szczególnych warunkach na wnioskodawcy, zgodnie z treścią art. 6 k.c., spoczywał ciężar wykazania tej okoliczności. Wnioskodawca nie sprostął temu obowiązkowi.

W spornym okresie jak wynika ze świadectwa pracy, zaświadczenia o wykonywaniu prac w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz z dokumentów zgromadzonych w aktach osobowych skarżący wykonywał prace polegające początkowo na przygotowywaniu materiału, z którego były wyrabiane scyzoryki do hartowania, następnie wykrawał z metalu scyzoryki, a po odbyciu służby wojskowej do końca zatrudnienia zajmował się szlifowaniem płaszczyzn scyzoryków na szlifierce maszynowej. Prace te polegające na szlifowaniu lub ostrzeniu wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowaniu mechanicznym są pracami w szczególnych warunkach jedynie w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS (wykaz A dział III poz. 78).

Nie jest to jednak wystarczające do uznania ich za prace w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Zakres przedmiotowy prac zaliczanych przez ustawodawcę do prac w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych jest węższy niż ten określony w

przepisach ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Celem ustawy o emeryturach pomostowych była bowiem likwidacja możliwości wcześniejszego przechodzenia na emeryturę przez niektóre grupy zawodowe. Ustawodawca uznał, że wprowadzone w 1983 r. przepisy regulujące te kwestie (w szczególności rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.) przewidują zbyt szeroką grupę uprawnionych do wcześniejszych świadczeń emerytalnych i niezbędna jest konsekwentna realizacja założeń reformy systemu ubezpieczeń społecznych, co do stopniowej likwidacji możliwości wcześniejszego przejścia na emeryturę. W wyniku reformy systemu ubezpieczeń społecznych, zgodnie z regulacjami zawartymi w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227) ulegała stopniowej likwidacji możliwość wcześniejszego przejścia na emeryturę. Zatem nie wszystkie osoby korzystające w starym systemie emerytalnym z obniżonego wieku emerytalnego będą mogły skorzystać z emerytur pomostowych.

Podkreślić należy, że prawo do emerytury pomostowej jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady powszechnego wieku emerytalnego, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo.

Podzielając takie rozumienie przepisów ustawy o emeryturach pomostowych, należy stwierdzić, że ustawodawca w załącznikach nr 1 i 2 w sposób ścisły i wyczerpujący uregulował rodzaje prac wykonywanych w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze. Oznacza to, że wymienione w nim prace stanowią katalog zamknięty i tym samym wyłącznie wykonywanie tych prac uprawnia do nabycia emerytury pomostowej.

Wśród prac wymienionych przez ustawodawcę w załączniku nr 1 oraz nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych jako prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie ma prac wykonywanych przez skarżącego tj. prac polegających na szlifowaniu lub ostrzeniu wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowaniu mechanicznym. Wyklucza to możliwość zaliczenia skarżącemu do szczególnego stażu pracy okresu zatrudnienia od dnia 22 lutego 1973 r. do dnia 30 września 1992 r. W tym okresie skarżący wykonywał wprawdzie prace w szczególnych warunkach, ale jedynie w rozumieniu w ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Tych wykonywanych przez wnioskodawcę prac ustawodawca nie zaliczył do prac w szczególnych warunkach lub charakterze w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Skoro zaś prace jakie wykonywał wnioskodawca nie zostały obecnie wymienione ani w załączniku Nr 1 ani Nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych, to nie przysługuje mu prawo do tego świadczenia.

Powyższe sprawia, iż wnioskodawca nie wykazał co najmniej 15 - letniego okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a tym samym nie nabył prawa do emerytury pomostowej.

Sąd Okręgowy oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków F. D. i S. Ś. na okoliczność charakteru pracy wykonywanej przez skarżącego w okresie zatrudnienia w Fabryce (...) od 1976 r. do 1992 r., z uwagi na bezsporność tej okoliczności. Spornym pozostawała jedynie kwalifikacja prawna tej pracy (szlifowanie i ostrzenie wyrobów metalowych) tj. czy była to praca w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych. Ustalenie tej prawnej kwestii jest natomiast rzeczą Sądu, a nie świadków.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, uznając odwołanie za nieuzasadnione, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.